

Guía Docente

Datos Identificativos				
Asignatura (*)	Socioloxía das migracións	Código	2024/25 615G01410	
Titulación				
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Cuarto	Optativa	4.5
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Socioloxía e Ciencias da Comunicación			
Coordinación	Oso Casas, Laura	Correo electrónico	laura.oso@udc.es	
Profesorado	Oso Casas, Laura	Correo electrónico	laura.oso@udc.es	
Web	https://pdi.udc.es/es/File/Pdi/2B29E			
Descrición xeral	<p>Percorrer a Socioloxía das Migracións supón unha viaxe similar ao que fan os migrantes e necesario para poder entender a complexidade do seu obxecto de estudo: as mobilidades humanas. Socioloxía migrante, porque é, perdéndose polos diversos carreiros do pensamento sociolóxico e a través do encontro multidisciplinar, que se ha ido e vaise configurando a Socioloxía das migracións. Cargada de maletas teóricas e metodolóxicas, nun diálogo entre distintas escolas do pensamento social, ao carón e outro do Atlántico e do Pacífico, recorreremos a unha socioloxía en movemento, para explicar a mobilidade. O carácter dinámico das migracións outórgalle un sinal á mirada que facemos delas, que debe ser cambiante, adaptativa, flexible, porosa, á hora de pensar unha realidade social móbil, en continua interacción e diálogo. Como o fan os migrantes, interactuando coas sociedades de orixe e de acollida, situándose na complexidade de situarse en varias estruturas sociais, comunicándose con diferentes rexistros culturais, reinventándose a forma de entender a familia, as relacións de xénero, a interacción social. Da mesma maneira configúrase a socioloxía das migracións, híbrida e dinámica, por natureza, nas súas formas de pensar, de medir e de achegarse empiricamente á realidade social.</p> <p>Unha disciplina que xorde, de maneira interactiva, co seu obxecto de estudo, a raíz do encontro con el outro cultural, a partir das dinámicas sociais que se desenvolven e pénsanse na mobilidade, a través dos retos que expón a xestión da diversidade. Unha rama da Socioloxía, cuxa reflexión teórica se ha ido construíndo a través da investigación empírica e da acción social, nunha tensión continua entre este tres alicerces.</p> <p>Esta materia propón subirse ao tren desta viaxe, abordando, desde as propias migracións, a socioloxía migrante. Convida a esculcar na mochila de sociólogo@s viaxeiros. Prepárese a atopar ferramentas metodolóxicas diversas, pistas teóricas dispares, provenientes de pensadores de escolas de pensamento dispersas. Prepárese a viaxar polo mundo migrante e migrólogo@.</p>			

Competencias / Resultados do título

Código	Competencias / Resultados do título

Resultados da aprendizaxe

Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título

Comprensión dos procesos migratorios, desde un punto de vista interdisciplinar e formación dun enfoque propio	A1 A4 A8 A16 A17 A19	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B18 B19 B20 B21 B22 B24 B25 B26 B27	C1 C3 C4 C7 C8
Capacidade para a análise comparativa do desenvolvemento dos movementos migratorios a escala internacional	A7 A30 A32 A34 A36	B1 B2 B3 B4 B5 B6 B9 B10 B11 B12 B13 B18 B19 B22 B23 B24	C1 C3 C4 C5 C7 C8

Coñecementos e habilidades para o deseño dunha investigación sobre migracións internacionais	A1	B1	C2
	A3	B2	C4
	A4	B3	C6
	A15	B4	C7
	A16	B5	C8
	A17	B6	
	A18	B9	
	A19	B10	
	A20	B11	
	A21	B12	
	A22	B13	
	A26	B15	
	A36	B17	
		B19	
		B20	
		B22	
		B24	
		B25	
		B26	
		B27	

Contidos	
Temas	Subtemas
A VIAXE: UN PERCORRIDO HISTÓRICO POLAS MIGRACIÓNS CONTEMPORÁNEAS	<ul style="list-style-type: none"> - Industrialización e movementos migratorios. As migracións masivas transoceánicas. - Globalización e migracións internacionais - O sistema migratorio do Sur de Europa - Galicia, terra de migrantes
AS LENTES: MIRADAS TEÓRICAS PARA ENTENDER A MOBILIDADE	<ul style="list-style-type: none"> - A Teoría Push-Pull - A Nova Economía da familia - A Segmentación do mercado de traballo - Teoría de redes - Transnacionalismo
A MOCHILA: FERRAMENTAS METODOLÓXICAS PARA O ESTUDO DA MIGRACIÓN	<ul style="list-style-type: none"> - Traballos de campo: do enfoque na cidade á etnografía multisituada - A entrevista en profundidade e os grupos de discusión aplicados ao estudo das migracións internacionais - Historias de vida e método biográfico na investigación sobre movementos poboacionais
MIGRACIÓNS E MERCADOS DE TRABALLO	<ul style="list-style-type: none"> - Migración na era global: o exército de reserva migrante - Peóns agrícolas - Obreiros da construción - Migracións e mobilidade social
XÉNERO E MIGRACIÓN: A REPRODUCCIÓN ENTRA EN ACCIÓN	<ul style="list-style-type: none"> - O discurso sobre a feminización das migracións - Migración e globalización da reprodución social - As cadeas globais de coidados: domésticas e coidadoras

Planificación

Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Sesión maxistral	A1 A3 A4 A8 A15 A16 A17 A18 A20 A19 A30 A32 A34 B26 B27 C1 C4 C6 C8	40	0	40
Discusión dirixida	A7 A26 A36 B3 B5 B11 B13 B17 B18 B19 B21 B22 B23 B24 B25	16	0	16
Traballos tutelados	A7 A15 A16 A17 A20 A19 A21 A22 A26 B1 B2 B4 B6 B7 B9 B10 B12 B14 B15 B20 C2 C3 C5 C7	10.5	45	55.5
Atención personalizada		1	0	1

*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Sesión maxistral	Durante as clases maxistras presentarase as claves e debates fundamentais do temario. As sesións poderán ser presenciais ou poderán desenvolverse e gravarse a través da plataforma Teams.
Discusión dirixida	Organizaranse debates en clase para escoitar e discutir a opinión do alumnado sobre o exposto nas clases. Os debates poderán ser presenciais ou organizarse online a través de foros de debate na aula virtual
Traballos tutelados	O alumnado realizará un traballo tutelado (individual ou grupal) sobre o temario da materia que consistirá en varias prácticas.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Poderanse solicitar tutorías presenciais ou online (plataforma Teams) baixo cita previa por email.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Discusión dirixida	A7 A26 A36 B3 B5 B11 B13 B17 B18 B19 B21 B22 B23 B24 B25	Presentarase os traballos en clase e levarase a cabo un debate dirixido sobre os mesmos	10
Traballos tutelados	A7 A15 A16 A17 A20 A19 A21 A22 A26 B1 B2 B4 B6 B7 B9 B10 B12 B14 B15 B20 C2 C3 C5 C7	Valorarase que os traballos reflictan os coñecementos adquiridos a través das lecturas e dos debates mantidos en clase, así como a aplicación destes á análise de datos empíricos (material de traballo de campo) Así mesmo, valorarase a procura de información bibliográfica sobre a temática do traballo.	90

Observacións avaliación

A avaliación non e continua. É necesario supera o traballo tutelado para aprobar a materia. Esta proba computa un 90% da nota, o resto (10%) avalíase polo medio da discusión dirixida (presentación e debate dos traballos en clase). En caso de ser necesario (previo consenso coa profesora) poderanse habilitar mecanismos de presentación do debate e de participación online.

A avaliación do alumnado con recoñecemento de dedicación a tempo parcial e dispensa académica de exención de asistencia será igual que a do alumnado con dedicación completa.

Na 2ª oportunidade, os criterios de avaliación e os traballos cualificables serán iguais aos propostos para a 1ª convocatoria.

Fontes de información

<p>Bibliografía básica</p>	<p>Bibliografía recomendada:Álvaro Rengifo Calderón; Antonio Oporto del Olmo (2005): ?HISTORIA, PRESENTE Y PROSPECTIVA DE LAS MIGRACIONES EN ESPAÑA?, 75 AÑOS DE POLÍTICA ECONÓMICA ESPAÑOLA, Noviembre 2005. N.º 826 ICE. https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=1710473Arango Vila-Belda Joaquín (2007): Las migraciones internacionales en un mundo globalizado, <i>Árbore académica</i>. Vanguardia dossier, ISSN 1579-3370, N.º. 22, 2007 (Exemplar dedicado a: Inmigrantes, el continente móvil), páxs. 6-15. http://insyde.org.mx/pdf/movilidad-humana/arango_2007_las_migraciones_internacionales.pdfBertrand, Jean-René (1999): ?La emigración gallega, ¿sistema original?, <i>Semata, Ciências Sociais e Humanidades</i>, Vol. 11: 439-455, ISSN 1137-9669 https://minerva.usc.es/xmlui/handle/10347/4673Blanco F. de Valderrama , Cristina (2007): Transnacionalismo. Emergencia y fundamentos de una nueva perspectiva migratoria, <i>Papers</i> 85, 20: 13-29. https://papers.uab.cat/article/view/V85-blancoDomenech, Eduardo; Gil Araujo, Sandra. La Sociología de las Migraciones: una breve historia. <i>Espacio Abierto</i>, vol. 25, núm. 4, octubre-diciembre, 2016, pp. 169-181. Universidad del Zulia, Maracaibo, Venezuela. Disponible en: http://www.redalyc.org/articulo.oa?id=12249087013Gil Araujo, Sandra y Agrela Romero, Belén (2008) ?Un mundo en movimiento. Contextualización de las migraciones internacionales en Europa y América Latina?, en <i>Revista de Derecho Migratorio y Extranjería</i>. ISSN 1695-3509, N.º. 19, 2008, páxs. 263-283 https://www.flacsoandes.edu.ec/agora/un-mundo-en-movimiento-contextualizacion-de-las-migraciones-internacionales-en-europa-yGlosario sobre Migración y Asilo 2.0. Un instrumento para una mayor comparabilidad, COMISIÓN EUROPEA. Red Europea de Migraciones ? EMN. Enero de 2012, segunda edición https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/what-we-do/networks/european_migration_network/docs/emn-glossary-es-version.pdfGlosario sobre Migración. Organización Internacional para las Migraciones (OIM). <i>Derecho Internacional sobre Migración</i>, nº7, ISSN 1816-1014, 2006 https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml_7_sp.pdfInforme sobre Desarrollo Humano 2009. Superando barreras: Movilidad y desarrollo humanos, PNUD, 2009, ISBN 9788484763796. http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr_2009_es_complete.pdfOso, L., López-Sala, A., & Comet, J. M. (2023). <i>Sociología de las migraciones</i>. Editorial Síntesis.Rama, Carlos (1974). <i>Elementos para una sociología de las migraciones: el caso de los europeos en América Latina</i>. <i>Revista de Sociología</i>, No. 2, pp. 126-146. https://papers.uab.cat/article/view/v2-ramaRocío García Abad (2005): UN ESTADO DE LA CUESTIÓN DE LAS TEORÍAS DE LAS MIGRACIONES, <i>Historia Contemporánea</i> 26, 329-351 https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=813895Solé, Carlota; Rosa Alcalde, Josep Pont, Kàtia Lurbe y Sònia Parella (2002): El concepto de integración de de la sociología de las migraciones, <i>Migraciones</i> 12(2002): 9-41. https://revistas.comillas.edu/index.php/revistamigraciones/article/view/7194/7034Zapata-Barrero, Ricard, Yalaz, Evren (Eds.) (2018): <i>Qualitative Research in European Migration Studies</i>, Springer. https://link.springer.com/content/pdf/10.1007%2F978-3-319-76861-8.pdfBibliografía complementaria:BLANCO, Cristina (2000): <i>Las migraciones contemporáneas</i>. Madrid: Alianza Editonal, 2000Carlos Vargas-Silva (ed.) (2013): <i>Handbook of Research Methods in Migration</i>, Edward Elgar Publishing, ISBN: 978 1 78100 542Lacomba, Josep, <i>Historia de las migraciones internacionales. Historia, geografía análisis e interpretación</i>. Madrid, Catarata, 2008, 253 pp.Livi Bacci, Massimo (2012): <i>Historia mínima de la población mundial</i>, Barcelona : Ariel.Malguesini, Graciela y Carlos Giménez Romero <i>Guía de conceptos sobre migraciones, racismo e interculturalidad</i>, <i>Árbore académica</i>, Madrid : La Cueva del Oso, 1997. ISBN 84-922114-2-3Massey, Douglas S., Joaquín Arango Vila-Belda <i>Árbore académica</i>, Graeme Hugo, Ali Kouaouci, Adela Pellegrino (2006): <i>Theories of International Migration: A Review and Appraisal</i>. <i>The migration reader: exploring politics and policies / coord. por Anthony M. Messina, Gallya Lahav</i>, 2006, ISBN 1-58826-314-2, páxs. 34-62Portes, Alejandro (2012): <i>Sociología económica de las migraciones internacionales</i>, Anthropos Editorial Barcelona. ISBN: 9788415260301</p>
<p>Bibliografía complementaria</p>	

Recomendacions

Materias que se recomienda ter cursado previamente

Análise demográfica/615G01301

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Globalización, medio ambiente e poboación/615G01409

Materias que continúan o temario

Observacións

Recomendacións:1.- A entrega dos traballos documentais que se realicen nesta materia:1.1. Solicitarase en formato virtual e/ou soporte informático1.2. Realizarase a través da aula virtual, en formato dixital sen necesidade de imprimilos1.3. De se realizar en papel:- Non se empregarán plásticos.- Realizaranse impresións a dobre cara.- Empregarase papel reciclado.- Evitarase a impresión de borradores.2.- Débese facer un uso sostible dos recursos e a prevención de impactos negativos sobre o medio natural3.- Débese ter en conta a importancia dos principios éticos relacionados cos valores da sustentabilidade nos comportamentos persoais e profesionais4.- Segundo se recolle nas distintas normativas de aplicación para a docencia universitaria deberase incorporar a perspectiva de xénero nesta materia (usarase linguaxe non sexista, utilizarase bibliografía de autores de ambos os sexos, propiciarase a intervención en clase de alumnos e alumnas...)5.- Traballarase para identificar e modificar prexuízos e actitudes sexistas, e influirase na contorna para modificalos e fomentar valores de respecto e igualdade6. Deberanse detectar situacións de discriminación por razón de xénero e proporanse accións e medidas para corrixilas7. Facilitarase a plena integración do alumnado que por razón físicas, sensoriais, psíquicas ou socioculturais, experimenten dificultades a un acceso axeitado, igualitario e proveitoso á vida universitaria8. Nas clases sosterase o principio de debate democrático, escoitando e respectando todas as opinións diversas ao redor dos temas tratados, tanto de parte do profesorado como do alumnado.9. Todos os aspectos relacionados con ?dispensa académica?, ?dedicación ao estudo, ?permanencia? e ?fraude académica? rexeranse de acordo coa normativa académica vixente da UDC.

(*A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías